

1. janvāris

Alfabētiska līdzība א

“Sākumā...”

1Moz 1:1

Bībeles pirmā burta – *bet* (א) – vārdā *b'reshit* (“sākumā”) forma atgādina kvadrātu, kas ir slēgts no visām pusēm, izņemot vienu. Tā kā ivrits lasāms no labās uz kreiso pusi, šī atvērtā mala ievēd mūs pārējā Svēto Rakstu tekstā. Rabīni šo burtu uzskatīja par alfabētisku līdzību. Tas ir slēgts labajā pusē, augšā un apakšā, lai norādītu, ka tas, kas bija pirms radīšanas, mums nav jāizdibina; mums arī nevajadzētu bāzt savu degunu tajā, kas ir virs mums vai zem mums.

Kam mūsu Tēvs vēlas pievērst mūsu uzmanību? Tam, kas atklājas aiz burta *bet* atvērtās puses. Tas ir portāls, caur ko mēs ieejam pārējos Rakstos, kas “dod tev gudrību, lai tu nonāktu pie pestīšanas caur ticību Kristum Jēzum” (2Tim 3:15). “Kas apslēpts, tas Kungam, mūsu Dievam” (5Moz 29:28). Tas ir viņa ziņā. Bet mūsu? “Kas atklāts, tas mums” (turpat). Viņa atklātais Vārds. Viņa apsolījumi. Viņa Evaņģēlijs. Kā saka psalmists: “es nejaucos lietās, kas man par lielu” (Ps 131:1). Tāpēc pievērsīsimies Kristum, kurā “ir apslēpti visi gudrības un atziņas krājumi” (Kol 2:3). Mesijā un viņa vārdos Tēvs atklāj žēlsirdību – atklājot visu, ko viņš vēlas, lai mēs zinātu.

Kungs, “atver man acis, un es lūkošos brīnumos,
kas tavā mācībā!” (Ps 119:18)

2. janvāris

Dieva sākumvārds בראשית

“Sākumā Dievs radīja debesis un zemi.”

1Moz 1:1

Bībeles pirmais vārds – “sākumā” – arī ebreju valodā ir viens vienīgs vārds – *b'reshit*. Jau šajā vārdā *reshit* (“sākums”) Dievs norāda uz Vārdu, ar kura starpniecību viss ir radīts. Senā ebreju parafrāzē, ko sauc par Targumu, ir teikts: “Gudrībā Dievs radīja.” Kāpēc gudrībā? Tāpēc, ka Sālamana sakāmvārdos Gudrība saka: “Kungs mani radīja, sākdam savas gaitas, es viņam senākā – no tiem laikiem!” (Sak 8:22). Gudrība saka: “Es esmu sākums, caur kuru Dievs ir radījis visas lietas.”

Mesija ir šī Dieva Gudrība – Sākums, caur kuru Dievs Tēvs ir veidojis visas lietas. “Iesākumā bija Vārds,” raksta Jānis, skaidri atsaucoties uz Radīšanu (Jņ 1:1). Atklāsmes grāmatā Jēzus sevi sauc par “Dieva radības pirmsākumu” – gr. *archē* (Atkl 3:14). Viņš ir Sākums nevis tāpēc, ka būtu radīts – viņš ir mūžīgs kopā ar Tēvu un Garu –, bet tāpēc, ka “visas lietas ir radītas caur un uz viņu” (Kol 1:16).

Jēzus, Sākums, atjauno pasauli mīlestībā. “Tāpat tas, kas ir Kristū, ir jauna radība” (2Kor 5:17). Mēs saņemam atdzimšanu no šī dievišķā *reshit*. Miruši – bet darīti dzīvi. Tumsībā – bet Kristus, “pasaules gaismas” (Jņ 8:12), apgaismoti. Viņā, caur kuru viss ir radīts, mums tiek dāvātas visas Dieva labās dāvanas.

Dievs, kas esi Sākums, aizsāc un pabeidz
mūsos dzīves pilnību Kristū.

3. janvāris

Tohu Vavohu תהו ובהו

“Un zeme bija bezveidīga un tukša, tumsa bija pār dzilēm.”

1Moz 1:2

Kad Dievs kaut ko iesāk, bieži vien šķiet, ka no tā nekas neiznāks. Pirms viņš saka: “Lai top gaisma!”, zeme ir *tohu* (“pames-tība”) un *vohu* (“tukšums”). Nekā, kas liktu eņģeļiem gaviļēt. Tumsa klāj ūdeņu pārņemto haosu. Līdz šim viss izskatās bezcerīgi. Pagaidām. Labais – un pat ļoti labais – nāks, tiklīdz Tēvs atvērs muti, lai ar savu Vārdu un Garu ierunātu esamībā visu pārējo radību.

Kad pravietis Jeremija brīdina elku pielūdzējus Israēlā, ka Dievs grasās izpostīt viņu zemi, viņš apzināti atsaucas uz 1. Mozus grāmatas valodu. Viņš saka, ka zeme atkal ir kļuvusi par *tohu vavohu*: “Es paraudzījos uz zemi, un redzi – viss sajucis!” (Jer 4:23). Arī Jesaja, aprakstot cilvēces dumpīguma sekas, saka, ka pār zemi tiek izstiepts “sajukuma mērs” [*tohu*] un “jucekļa atsvari” [*vohu*] (Jes 34:11). Grēks sagrauj radību, saceldamies pret pašu Vārdu, kas to radījis. Gaismas un dzīvības vietā valda tumsība un nāve.

Tāpēc Vārds kļuva miesa – dzimusi no radības, lai izpirktu radību. *Tohu vavohu* pasaulē Jēzus nāk, lai pārveidotu un darītu jaunu radīšanu. “Viņš visu labi izdara,” saka ļaudis (Mk 7:37). Patiesi – viņš to dara, šis Radītājs, kas saka: “Redzi, es visu daru jaunu” (Atkl 21:5).

Ieliec mūsu mutēs jaunu dziesmu, ak, Dievs,
lai mēs slavētu tavu radošo mīlestību.

4. janvāris

Dieva lidojošais Gars רוח אלהים

“Dieva Gars lidinājās pār ūdeņiem.”

1Moz 1:2

Dievs nedarbojas attālināti no savas radības. Viņš ir notikumu pašā vidū – *īpaši* tad, kad tie ir tumši, bezveidīgi, tukši un ieslēgti ūdeņos. *Ruach Elohim* – Dieva Gars – nelidinās augstu gaisā, nolūkojoties uz pasauli no attāluma. Nē, viņš lidinās pār ūdeņiem, nebaidoties samirkt.

Ruach var nozīmēt garu, vēju vai elpu – visi trīs apzīmējumi precīzi raksturo Svētā Gara darbību. Tāpat kā vējš, viņš pūš, kur grib (Jņ 3:8). Reizēm pār slapjām radībām, reizēm lejup izkalstušo kaulu ielejā (Ech 37:1). Šis Gars, kas mūs radījis, ir “Visuvarenā dvaša” (Īj 33:4). Viņš ir arī Jēzus dzīvību dodošā elpa, ko Kristus uzpūta saviem mācekļiem, lai tie ar varu atlaist grēkus spētu pārradīt grēciniekus (Jņ 20:22).

Tas pats Gars, kas lidinājās pār radības ūdeņiem, uzmirdzēja pār Jēzu Jordānā (Mt 3:16). Vēlreiz viņš ir radīto lietu viducī, darbojoties ar Vārdu, lai mūs ievestu kopībā ar Tēvu. Viņš paliek tuvu ūdenim, atkārtojot šo darbu katrā kristībā, savienojot mūs ar Jēzus “vienu kristību” (Ef 4:5), lai Kristū mēs kļūtu patiesi dzīvi ļaudis.

Kungs, “nepadzen mani no sava vaiga,
sava svētuma garu neatņem man” (Ps 51:13).

5. janvāris

Lai top gaisma! יהי אור

“Un Dievs teica: “Lai top gaisma!” Un tapa gaisma.”

1Moz 1:3

Pirmie divi Dieva izrunātie vārdi, *y’hi or*, ir vienkārši un reizē cildeni. Tie nav sarežģīti ne gramatikas, ne nozīmes ziņā. *Y’hi* ir darbības vārda “būt” forma; *or* nozīmē “gaisma”. Tomēr šīs vienkāršības aizsegā slēpjas cildenums. Gaisma tiek izteikta vārdos. Tā nav radusies nejauši vai izstrādāta ar rūpīgu inženierijas darbu, bet “ievārdota” esamībā. Gaisma atspīd no Dieva vaiga – proti, no viņa mutes.

Šī gaisma ir dziļāka nekā saule, mēness un zvaigznes, kas tiks radītas ceturtajā dienā. Tā sasaista tumsu važās, uzceļ robežu starp nakti un dienu. Tā saka tumsai: “Līdz šejieni tu vari iet, tālāk ne.” Dzīvot šajā gaismā nozīmē izvairīties no tumsas un uzplaukt Dieva starojošā vaiga priekšā.

Tādējādi šis pants sludina Evaņģēliju jau 1. Mozus grāmatā, jo tas norāda uz “Gaismu no Gaismas”, Jēzu Kristu. “Jo Dievs, kas sacījis: no tumsas atspīdēs gaisma, – ir iespīdējis mūsu sirdīs, lai apgaismotu Dieva godības atzīšanu Jēzus Kristus vaigā” (2Kor 4:6). Viņš izkļiedē kosmisko pusnakti mūsu sirdī. No Kristus vaiga izplūst Dieva godības un dzīvību dodošās gaismas stari, kas mūs pārveido pēc viņa tēla (Mt 17:2).

“Sava vaiga gaišumu cel pār mums, Kungs!” (Ps 4:7)

6. janvāris

Diena un nakts יום לילה

“Un Dievs nosauca gaismu par dienu,
un tumsu viņš nosauca par nakti.
Un bija vakars, un bija rīts – viena diena.”

1Moz 1:5

Vecāki saviem bērniem vārdus dod viņu dzimšanas dienā. Tāpat arī Dievs, kad viņš radīja kalnus, zemi un pasauli (Ps 90:2), sāka dot vārdus visam, kas bija pa labi un pa kreisi. Pirmie divi, kam tika dots vārds, bija *Yom* (“Diena”) un *Laylah* (“Nakts”). Šīs divas dienas puses bija kā dvīņubrāļi, Leila bija pirmdzimtā (tumsība pirms gaismas), un Joms bija otrais bērns. Tomēr, tāpat kā ar citiem Bībeles dvīņubrāļiem, Dievs par savu īpašo instrumentu izraudzījās otru dzimušo, jaunāko Jomu.

“Mēs nepiederam nedz naktij, nedz tumsai,” saka Pāvils (1Tes 5:5). Tieši Leilas laikā Jūda nodeva Jēzu un Pēteris viņu noliedza – laikā, kad nāk zagļi un ļaudis piedzeras. Mēs esam gaismas bērni, *Joma* bērni, “tad nu negulēsim kā visi pārējie, bet būsīm nomodā un skaidrā prātā” (5:6). “Nakts iet uz beigām, jau tuvojas diena, tādēļ noliksim tumsības darbus un apjozīsim gaismas ieročus” (Rm 13:12), jo mēs gaidām Jaunās Jeruzālemes atnākšanu, kur “dienā tās vārti netiks aizslēgti; nakts tur vairs nebūs” (Atkl 21:25).

“Žēlo mani, mans Kungs, jo tevi es saucu augu dienu”
(Ps 86:3).

7. janvāris

Labs, jā, ļoti labs טוב

“Un Dievs redzēja visu, ko bija darījis,
un, redzi, tas bija ļoti labi!”

1Moz 1:31

Vārds *tov* var nozīmēt labs, patīkams, vēlams, lietojams vai skaists. Tas ir apstiprinājuma vārds, sava veida dievišķs smaids, kas izplešas pār mūsu radītāja Dieva vaigu. Taču vispirms Kungs lieto savas acis. Viņš neapdomāja radības labestību vien savā sirdī; viņš to “redzēja” (*ra'ah*). Vēlāk Hāgare pat nosauks viņu par *El Roi*, Dievu, kas redz (1Moz 16:13). Viņš neizdara nekādus pieņēmumus. Viņš pārliecinās. Pirms viņš saka, ka tas ir *tov* vai *tov me'od* (*me'od* nozīmē “ļoti”), viņš atver acis, lai apskatītu savu roku darbu.

Vēlāk, kad viņa labā pasaule bija kļuvusi slikta, Dievs “no debesīm raugās uz cilvēku dēliem” un redz, ka “nav neviena, kas darītu labu [*tov*], neviena paša” (Ps 14:2–3). Tāpēc žēlsirdībā viņš pats kļūva par to, kas dara labo. Pat pūlis to redzēja, sludinot par Jēzu: “Viņš visu labi izdara” (Mk 7:37). Ja gribi, lai kaut kas tiktu izdarīts pareizi, dari to pats. Tā arī Dievs rīkojās. Viņš izdarīja pareizās lietas mūsu labā. Un tagad Kristū viņš mūs redz ne tikai kā *tov*, bet kā *tov me'od*. Kad viņš mūs redz, viņa sejā parādās smaids, un mēs zinām, ka “ieraudzīsim Kunga labvēlību dzīvo zemē!” (Ps 27:13).

Labais un žēlīgs Tēvs, “tu esi mans Kungs,
bez tevis man nav nekā laba” (Ps 16:2).

8. janvāris

Dieva pirmais un pēdējais sabats שבת

“Un septītajā dienā Dievs pabeidza savu darbu, ko bija darījis, un septītajā dienā viņš mitējās no visa sava darba, ko bija darījis. Un septīto dienu Dievs svētīja un darīja to svētu.”

1Moz 2:2–3

Pirmā radības daļa, kas tiek saukta par svētu, nav zeme vai cilvēks, bet laiks. Patiesi, laiks ir radības stāsta pukstošā sirds. Mēs dzirdam par laikiem, ko sauc par dienu un nakti. Debesu ķermeņi ir “zīmes, kas rāda laiku mijas, dienas un gadus” (1Moz 1:14). Tāpat kā dejai, arī radībai ir ritms un kustība, ko vada laika mūzika. Un šīs mūzikas piedziedājums ir *Shabbat* (“sabats”). Darbības vārds *shabbat* nozīmē atpūsties, pārtraukt vai svinēt. Izraēlas iknedēļas *Shabbat* svinēja Dieva mīlestību radīšanā (2Moz 20:11) un atpestīšanā (5Moz 5:15). Abi notikumi bija ļoti labi – pilnīgi un pabeigti –, tāpēc Israēls varēja atpūsties Kungā, kas apvieno radošu atpestīšanu un atpestījošu radīšanu.

Kad Dieva Dēls nāca pie mums, viņš aicināja: “Nāciet pie manis visi, [...] un es jūs atvieglināšu” (Mt 11:28). Citiem vārdiem sakot: “Es būšu jūsu *Shabbat*.” Pabeidzis savu atjaunošanas un pestīšanas darbu, būdams piesists pie savas radības koka, viņš teica: “Viss piepildīts!” (Jņ 19:30). Tad viņš atpūtās savā *Shabbat* kapā un atkal piecēlās dzīvs, lai mēs varētu atpūsties mūžīgi viņa nebeidzamajā žēlastībā.

Ved mūs, Kungs, caur savu Dēlu, Dieva tautas sabata mierā
(Ebr 4:9).

9. janvāris

Zemes cilvēks אדם

“Un Kungs Dievs izveidoja no zemes pīšļiem cilvēku
un iepūta viņa nāsīs dzīvības dvasi,
un cilvēks kļuva par dzīvu būtni.”

1Moz 2:7

Mūsu tēvs Ādams ir nosaukts pēc *adamah* (“zeme” vai “aram-zeme”), no kuras viņš tika veidots. Viņa vārds kļūst arī par apzīmējumu visiem cilvēkiem. Tas ir svarīgi. Ebreju valoda nerunā par vispārēju “cilvēci”, bet par *adam* (*Ādama dzimtu*, ja vēlaties). Ar šo vienu konkrēto cilvēku mēs aizsākāmies. Tā bija viņa izcelšanās – un arī mūsu. Dievs, dievišķais podnieks, sasmērēja rokas, veidojot un mīcot mūs kā mālu (Jes 64:7). Ar Visvarenā elpu šis pirmais cilvēks izcēlās no zemes.

“Pirmais cilvēks ir no zemes pīšļiem, otrs cilvēks – no debesīm” (1Kor 15:47). Šis “otrs cilvēks” no debesīm nolaidās uz zemi kā otrais Ādams, lai aizsāktu jaunu cilvēci. Tāpat kā par Ādama “pārkāpumu visiem cilvēkiem nākusi pazudināšana, tāpat caur cita taisnību visiem cilvēkiem nākusi taisnošana, kas ved dzīvībā” (Rm 5:18). Šajā vienā konkrētajā Cilvēkā mēs sākamies no jauna. Tāpat kā pirmais Ādams uzcēlās dzīvībai no *adamah*, arī otrais Ādams augšāmcēlās no kapa *adamah*, “jo, kā visi mirst Ādamā, tā Kristū visi tiks darīti dzīvi” (1Kor 15:22).

Uzcel mūs, Kungs, no pīšļiem,
lai mēs varētu sēdēt kopā ar Kristu debesīs.

10. janvāris

Dārzs Ēdenē םדע ן

“Un Kungs Dievs stādīja dārzu Ēdenē, austrumos,
un ielika tur cilvēku, ko bija izveidojis.”

1Moz 2:8

Dievs ir daudzpusīgs radītājs. Viņš ir pasaules radītājs un drīzumā kļūs par savedēju, Ādama ķirurgu, Ievas celtnieku un tagad arī par Ēdenes dārznieku. Jāatzīmē, ka Ēdene nav dārzs, lai gan mēs parasti abus jēdzienus lietojam kā sinonīmus. Dārzs atrodas plašākā apvidū, ko sauc par Ēdeni, kaut kur “austrumos”. *Gan* ir dārzs ar mūri, aizsargāta vieta, kur aug ziedi, augļi un dārzeni. Grieķu tulkojumā *gan* ir atveidots kā *paradeisos* – no tā cēlies vārds “paradīze”.

Dieva meistarīgajā notikumā veidošanā zaudētā paradīze tiek atgūta, kad viņš atkal uzņemas dārznieka aicinājumu. Tas pats Kungs, kas jautāja Ādamam: “Kur tu esi?” (1Moz 3:9), jautāja Marijai Magdalēnai: “Sieviete, kādēļ tu raudi? Ko tu meklē?” (Jņ 20:15). Viņa domāja, ka šis vīrietis ir dārznieks – un, ak, cik patiesi tas bija. Tas pats Kungs, kas stādīja dārzu Ēdenē, tagad stādīja dzīvību augsnē virs sava tukšā kapa. Viņš bija nācis, lai izkoptu Garu mūsos, lai mēs nestu bagātīgus augļus, lai pabarotu mūs no jaunā dzīvības koka un – mūsu pēdējā dienā – katram no mums teiktu: “Šodien tu būsi ar mani paradīzē” (Lk 23:43).

Stādi savu žēlastību mūsu sirdī, Kungs,
lai mēs varētu rast visu savu prieku tevī.

11. janvāris

Īšs un Īša איש אישה

“Un cilvēks teica: “Šī ir kauls no mana kaula un miesa no manas miesas! Tāpēc lai to sauc par sievu, jo no vīra tā ņemta!”

1Moz 2:23

Pirmais cilvēka izsauciens, kas pierakstīts Rakstos, bija par sievieti. Tas šķiet ļoti piemēroti. Viņa burtiskā nozīmē bija kauls no viņa kaula, jo bija “taisīta” (*banah*) no viņa ribas (22. pants). Kad Tēvs pavadīja savu meitu pa Ēdenes kāzu eju, lai viņa šajā paradīzes dārzā apprecētos ar Ādamu, vīrietis uzreiz atpazīna būtni, kas atspoguļoja viņu pašu. Tā kā viņa bija cēlusies no viņa, veidota no viņa paša ķermeņa, viņš deva viņai vārdu, kas cēlies no viņa vārda. Viņš bija *ish* (“vīrietis”), tāpēc viņš nosauca viņu par *ishshah* (“sieviete”).

Daudzus gadsimtus vēlāk, ilgi pēc tam, kad Ēdene bija zudusi, notika dīvains atgadījums. Cits *ish*, kāds vīrietis, bija uz nāves gultas. Dievs lika pār viņu nākt “dziļam miegam”, nāves miegam. No viņa sāniem, šķēpa caurdurtiem, izplūda asinis un ūdens (Jņ 19:34). No šī vīrieša sāniem Dievs radīja jaunu *ishshah* – kristītu ar ūdeni un dzirdinātu ar Kristus asinīm. Viņa tiek saukta par kristieti, jo tika ņemta no Kristus. Viņa ir viņa līgava, nepārprotami līdzīga viņam, jo ir kauls no viņa kaula un miesa no viņa miesas, savienota ar viņu kā galva ar ķermeni.

Slava tev, Kristu, par to, ka esi mūs padarījis par savējiem,
šķīstījot mūs ar ūdens mazgāšanu Vārdā.

12. janvāris

Kaili un viltīgi ערום

“Un viņi abi bija kaili – vīrs un viņa sieva,
bet nekaunējās. Bet čūska bija vismanīgākā
no visiem lauka zvēriem, kurus Kungs Dievs bija taisījis.”

1Moz 2:25–3:1

Ebreju valoda var būt rotaļīga, savienojot līdzīgi skanošus vārdus, piemēram, *tohu vavohu* (1Moz 1:2) vai *adam* un *adamah* (2:7). Šeit mēs redzam vēl vienu šādu pāri: vīrietis un sieviete bija *arummim* (“kaili”), bet čūska bija *arum* (“viltīga, gudra, atpazīgama”). Elīfāzs izmanto to pašu vārdu, kad runā par “*arumim* [viltīgo] valodu” (Īj 15:5). Mēs varētu mēģināt atkārtot 1. Mozus grāmatas vārdu spēli ar “kails” un “viltīgs”¹, taču diemžēl tas nevar sacensties ar ebreju autora izdomu.

Arī šis kailais pāris nebija līdzvērtīgs pretinieks savam velnišķīgi viltīgajam ienaidniekam. Viņu kailums simbolizēja nevainību un nevainojamu eksistenci – tieši tās Dieva dāvanas, kurām šī melīgi daiļrunīgā čūska grasījās uzbrukt ar savu viltīgo mēli. Iespējams, psalma autors tieši to bija domājis, sacīdams par vardarbīgiem cilvēkiem: “Tie asina savu mēli kā čūska, odžu inde tiem aiz lūpām” (140:4). Pret melīgām čūskām un melīgiem cilvēkiem stāv Patiesība, pats Gudrības iemiesojums, otrais Ādams, kails pienaglots pie krusta. Viņš ir ievainots un brūcēm klāts no galvas līdz kājām. Tikai viņa mēle ir brīva un neievainota – lai viņš varētu iestāties par mums visiem.

Kungs Jēzu, gudrība no augšienes, ietērp mūs savā taisnībā.

¹ Angļu val. – “*nude and shrewd*”, latviešu valodā tuvākā atbilde varētu būt “kails un naigs” (tulk. piez.).